

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2013-02-20
1(2)
Dnr 2013:00017

Delredovisning av uppdrag att erbjuda utbildning för handledare som tar emot elever på arbetsplatsförlagt lärande

Uppdrag angivet i Skolverkets regleringsbrev för 2013 [kapitel 3, punkt 35].

Härmed redovisar Skolverket hur myndigheten avser att genomföra uppdraget att upphandla eller genomföra utbildning för handledare på arbetsplatser som tar emot elever för arbetsplatsförlagt lärande angivet i Skolverkets regleringsbrev för 2013.

Sammanfattning

Skolverket avser att genomföra uppdraget i tre delar.

1. Nationell handledarintroduktion riktad till handledare och yrkeslärare (1-2 dagar)
2. Nationell utbildning för APL-utvecklare riktad till handledare och yrkeslärare (3-5 dagar)
3. Stöd för strategisk APL-utveckling riktad till arbetsplatser (befintliga och potentiella APL-platser), skolhuvudmän och skolledare

Delarna utgår från en gemensam webbplattform för handledarutbildning som Skolverket avser att etablera. Den nationella handledarintroduktionen och APL-utvecklareutbildningen genomförs som e-utbildningar kompletterat med nationella, regionala och lokala möten, konferenser etc. På webbplattformen samlas och utvecklas både generellt och branschspecifikt material. På webbplattformen skapas också ett särskilt paket av stödmaterial för strategisk APL-utveckling.

Under 2013 läggs fokus på beredningsarbete, utveckling av webbplattformen, utveckling av utbildningens innehåll och form samt framtagande och insamling av stödmaterial. Pilotomgångar av utbildningen bör även genomföras innan de från hösten 2014 erbjuds i full skala. I beredningsarbetet kommer relevanta aktörer såsom branscher, företag, arbetsplatser, universitet och högskolor, skolor och skolhuvudmän att inkluderas. Informationsinsatser bör ges stort utrymme genom hela

2013-02-20
2(2)
Dnr 2013:00017

satsningen och ett framtagande av en nationell kommunikationsplan för satsningen är därför en viktig del i beredningsarbetet. Satsningen bör också följas av en extern utvärderare.

På Skolverkets vägnar

Ragnar Eliasson
Avdelningschef

Johan Börjesson
Undervisningsråd

Bilaga: Uppdrag om utbildning för handledare som tar emot elever på arbetsplatsförlagt lärande

Uppdrag om utbildning för hand- ledare som tar emot elever på ar- betsplatsförlagt lärande

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Uppdraget.....	3
1.2 Bakgrund	3
1.3 Utarbetande av förslag	3
2. Genomförande av uppdraget	4
2.1 Nationell handledarintroduktion	4
Upplägg och innehåll	5
Deltagare.....	5
Omfattning och slutresultat	5
2.2 Nationell utbildning för APL-utvecklare.....	5
Upplägg och innehåll	5
Omfattning och slutresultat	6
2.3 Stöd för strategisk APL-utveckling	6
3. Webbplattform, informationsinsatser och ekonomi.....	6
3.1 Webbplattform	6
3.2 Informationsinsatser	6
3.3 Ekonomi.....	7
4. Satsningens faser	7
5. Avslutning	8

1. Inledning

1.1 Uppdraget

Skolverket har i regleringsbrevet för 2013 fått i uppdrag att upphandla eller genomföra utbildning för handledare på arbetsplatser som tar emot elever för arbetsplatsförlagt lärande. I uppdraget ska även information om utbildningen riktas till både huvudmän och direkt till arbetsplatser. Utbildningsinsatser ska genomföras under perioden 2013-2016. Enligt regleringsbrevet för 2013 får Skolverket använda högst 30 miljoner kronor under 2013 och för resterande del av perioden har regeringen i budgetpropositionen för 2013 aviserat 30 miljoner kronor årligen. Skolverket ska vid utformningen av utbildningen samråda med de nationella programråden och, där så är möjligt, även involvera de lokala programråden. I uppdraget anges att Skolverket senast den 1 mars 2013 ska redovisa hur myndigheten avser att genomföra uppdraget.

1.2 Bakgrund

Under hösten 2012 gjorde Skolverket en kartläggning om historik, nuläge, önskemål och behov av stöd gällande handledarutbildning inom gymnasial yrkesutbildning.¹ Kartläggningen som också beaktade Nationella Lärlingskommitténs slutsatser var en del av det uppdrag som handlar om att främja kvaliteten inom gymnasial lärlings- och yrkesutbildning.² I kartläggningen kunde påtagliga skillnader i förekomst av kvalitet i och intresse för handledarutbildning konstateras. Ett omfattande problem är att handledaren inte har eller får tid att delta i handledarutbildning. I samma kartläggning gavs också en rad förslag på insatser för att stärka kvalitet och likvärdighet i en handledarutbildning. En nationellt sammanhållen handledarintroduktion samt en satsning på att stärka förutsättningar för i huvudsak yrkeslärare att bygga upp och driva en strategisk samverkan mellan skola och arbetsliv fanns med bland förslagen. Möjligheten att utveckla flexibla utbildningslösningar exempelvis webbaserade utbildningar eller distansutbildningar anpassade efter arbetsplatsernas vardag lyftes också fram.

1.3 Utarbetande av förslag

Beskrivningen av hur Skolverket avser genomföra uppdraget grundar sig dels på slutsatser och förslag som presenterades i ovan nämnda kartläggning. Därutöver har erfarenheter från andra insatser hos Skolverket och hos andra aktörer vägts in i arbetet. De nationella programråden har också kommit med förslag och synpunkter. En viktig utgångspunkt har varit möjligheterna att anpassa utbildningen till lokala och branschspecifika behov och förutsättningar. I Skolverkets fortsatta arbete med uppdraget kommer ytterligare avgränsningar, preciseringar och anpassningar att göras i nära samråd med nationella och lokala programråd. Dessutom

¹ Handledarutbildning inom gymnasial yrkesutbildning - Resultat från kartläggning genomförd sep-dec 2012. Under färdigställande.

² Utbildningsdepartementet, 2012. Uppdrag om utveckling av kvalitet i gymnasial lärlingsutbildning (U2012/757/GV). Regeringsbeslut 1:13.

kommer branschorganisationer, företag, arbetsplatser, intresseorganisationer och aktörer från olika nivåer i utbildningssystemet att höras och ingå som referenter.

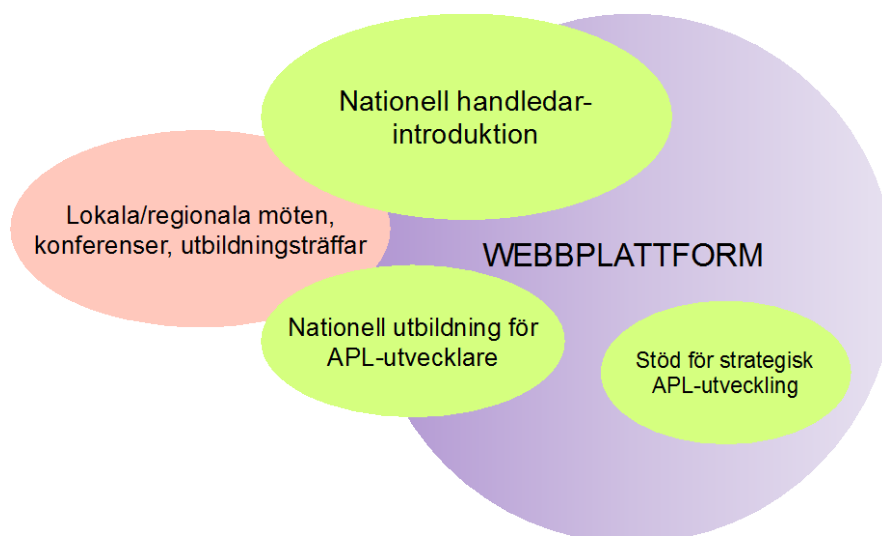
2. Genomförande av uppdraget

Skolverket avser att dela upp genomförandet av uppdraget i tre delar för att kunna möta utmaningar och behov som kunnat konstateras gällande handledarutbildning inom gymnasial yrkesutbildning.³ De tre delarna är:

1. Nationell handledarintroduktion riktad till handledare och yrkeslärare
2. Nationell utbildning för APL-utvecklare riktad till handledare och yrkeslärare
3. Stöd för strategisk APL-utveckling riktad till arbetsplatser (befintliga och potentiella APL-platser), skolhuvudmän och skolledare

Delarna utgår från en gemensam webbplattform för handledarutbildning som Skolverket avser att etablera. Den nationella handledarintroduktionen och APL-utvecklarutbildningen genomförs som e-utbildningar kompletterat med nationella, regionala och lokala möten, konferenser etc. På webbplattformen samlas, länkas och utvecklas både generellt och branschspecifikt material. På webbplattformen skapas också ett särskilt paket av stödmaterial för strategisk APL-utveckling.

Satsningen kan beskrivas på följande sätt:

2.1 Nationell handledarintroduktion

Den nationella handledarintroduktionen förväntas, sett till antal deltagare, utgöra den största delen av Skolverkets handledarsatsning och läggas upp på följande sätt.

³ Ambitionen är att den satsning på handledarutbildning som föreslås i vissa delar ska vara till nytta för all gymnasial utbildning, vuxenutbildning och gymnasiesärskola där arbetsplats förlagt lärande och praktik förekommer.

Upplägg och innehåll

Innehållet i handledarintroduktionen bör utgå från ett nationellt ramverk som utarbetas av myndigheten i samråd med nationella och lokala programråd, branscher, skolor samt andra intressenter. Fokus bör ligga på att ge handledare och yrkeslärare verktyg att med utgångspunkt i sina egna kompetenser skapa förutsättningar som stärker lärandet hos sina elever. Det kan handla om förtydligande av yrkesutbildningens mål och innehåll, bemötande av ungdomar, att utveckla förmågan att ge relevant återkoppling samt säkerhetsaspekter på arbetsplatsen. Skolverket bedömer att innehållet i huvudsak ska vara generellt men att det även ska ges utrymme för det bransch- eller programspecifika.

Utbildningen kommer att vara webbaserad men med förstärkningsinsatser anordnade nationellt, regionalt eller lokalt i form av utbildningsdagar, konferenser, seminarier, nätverksträffar etc. Den webbaserade introduktionen görs individuellt medan förstärkningsinsatserna bygger på samverkan mellan yrkeslärare och handledare samt andra relevanta aktörer. Förstärkningsinsatserna bör anpassas till lokala och branschspecifika behov och förutsättningar. Ett antal aktörer bör få i uppdrag eller upphandlas för att koordinera och genomföra en del av dessa förstärkningsinsatser.

Deltagare

Handledarutbildningen riktar sig både till yrkeslärare och handledare (potentiella och befintliga). Ett mål är att den ska skapa en gemensam grund för samarbetet lokalt och för att skapa bättre förutsättningar för program- och branschspecifika inslag i utbildningen.

Omfattning och slutresultat

Handledarintroduktionen (e-utbildning och deltagande i en eller flera förstärkningsinsatser) bedöms ta cirka en till två arbetsdagar i anspråk per deltagare.

Fullföljande av handledarintroduktion ska resultera i ett nationellt intyg eller motsvarande som utarbetats av Skolverket men som utfärdas av aktuell koordinator.

2.2 Nationell utbildning för APL-utvecklare**Upplägg och innehåll**

Den andra delen i Skolverkets handledarsatsning innebär en utbildning riktad till handledare och yrkeslärare för att fördjupa och utveckla samverkan mellan skola och arbetsliv. Utbildningen ska stödja ett kontinuerligt och systematiskt samarbete och förbättringsarbete gällande yrkesutbildningens innehåll och upplägg och successivt stärka förutsättningarna för elevens lärande. Utbildningen kan exempelvis innehålla moment om hur den inledande respektive fortlöpande dialogen mellan skolan och arbetsplatsen kan läggas upp, verktyg för hantering av svåra situationer såsom bristande motivation hos elever och samtalsmetodik.

I likhet med den nationella handledarintroduktionen föreslås APL-utvecklarutbildningen kombinera en generell e-utbildning med utbildningsträffar eller liknande anpassade till lokala och branschspecifika förutsättningar och behov.

Förslagsvis ges ett antal lärosäten eller andra lämpliga utbildningsaktörer i uppdrag att koordinera utbildningen.

Omfattning och slutresultat

Utbildningen föreslås ta 3-5 dagar i anspråk. Även genomförd APL-utvecklarutbildning bör resultera i nationellt intyg eller motsvarande som utarbetats av Skolverket.

2.3 Stöd för strategisk APL-utveckling

Som en sista del i satsningen ser Skolverket behov av att sätta in handledarfrågan i ett större perspektiv och stärka förutsättningarna för en samverkan mellan gymnasieskolan och arbetslivet. Skolverket vill därför rikta ett särskilt stöd till skolhuvudmän, skolledare, företag och arbetsplatser som har behov att stärka sitt samarbete lokalt.

Fokus för denna del av satsningen ligger på att via den nya webbplattformen skapa tydligare ingångar till befintligt stöd och utveckla nytt stöd- och informationsmaterial för systematisk och kvalitetssäkrad samverkan mellan arbetslivet och gymnasieskolan. Stödmaterialiet kan både omfatta rent informationsmaterial men även ge konkret vägledning i hur samarbetet kan förstärkas och upprätthållas över tid.

3. Webbplattform, informationsinsatser och ekonomi

3.1 Webbplattform

Etablering av en webbplattform kräver att Skolverket gör en genomgång av befintligt material för att bedöma vad som fortsatt är gångbart och utifrån det tar fram nytt material. Tydliga kopplingar behövs mellan e-utbildningarna och övrigt material som samlas och länkas på webbplattformen.

Skolverket kan även konstatera att mängden av befintligt branschspecifikt material i hög grad skiljer sig åt mellan olika branscher och bör också kunna göra det framöver. Via webbplattformen kan Skolverket i större omfattning visa på och tillgängliggöra sådant material riktat mot gymnasieskolan i allmänhet och handledare i synnerhet som relevanta branschaktörer har och kan tänkas utveckla.

3.2 Informationsinsatser

Informationsinsatser kommer att genomföras både inledningsvis och under tiden som satsningen pågår. Inte minst för att stärka intresset och synliggöra incitament för att vara APL-handledare och tillhandahålla APL-platser. Ett framtagande av en nationell kommunikationsplan för satsningen är därför centralt. Informationsinsatser bör dessutom påbörjas tidigt så att en efterfrågan och förväntan på kommande utbildningar skapas. Informationsinsatserna bör dessutom samordnas med annan aktuell och kommande information om gymnasial yrkesutbildning.

3.3 Ekonomi

Delar av handledarsatsningen kommer att genomföras med hjälp av upphandling av eller uppdrag till relevanta aktörer. Kostnaderna kommer i stora drag att fördela sig på följande kostnadsposter.

- Framtagande av utbildning och material för handledarintroduktionen och utbildningen för APL-utvecklare samt APL-utvecklingsstödet
- Utveckling och förvaltning av en webbplattform för de olika delarna i satsningen
- Planering och genomförande av nationella, regionala och lokala förstärkningsinsatser (konferenser, utbildningsdagar etc.) genom upphandling av eller uppdrag till olika aktörer
- Informationsinsatser inklusive framtagande av en nationell kommunikationsplan
- Beredningsarbete i form av samråd, studiebesök, sammanställning av rapporter etc
- Extern utvärdering av satsningen

4. Satsningens faser

Pilotomgångar av utbildningen bör genomföras innan de från hösten 2014 erbjuds i full skala. I beredningsarbetet kommer relevanta aktörer, såsom branscher, arbetsplatser, universitet och högskolor, skolor och skolhuvudmän att inkluderas. Informationsinsatser bör, som nämnts, ges stort utrymme. Satsningen bör också följas av en extern utvärderare.

Under 2013 läggs fokus på beredningsarbete, utveckling av webbplattform, utveckling av utbildningens innehåll och form samt framtagande och insamling av relevant stödmaterial. Under 2013 och under våren 2014 prövas utbildningen ut i en pilotomgång för att säkerställa form och innehåll. Under denna period bör också behovet av och förutsättningarna för påbyggnadsutbildningar utredas. Viss stimulans för vidareutveckling av yrkesspecifikt material riktat till handledare och yrkeslärare inom vissa branscher och program kan även behöva övervägas.

Både i utarbetande av stöd- och informationsmaterial, planering och genomförande av informationsinsatser och genomförande av pilotomgångar av föreslagna utbildningar behöver relevanta aktörer involveras. Det kommer att ske genom exempelvis hearings, remissomgångar och seminarier med branschorganisationer, lärosäten, arbetsplatser och skolor i syfte att säkerställa utbildningarnas och webbplattformens upplägg, innehåll och lansering. Från hösten 2014 till 2016 förväntas både den nationella handledarintroduktionen och handledarpedagogutbildningen pågå i full skala.

Tidigt i satsningen vill Skolverket koppla på en extern utvärdering som följer utvecklingen av satsningen. Utvärderingen bör inte enbart fokusera på handledarsatsningen utan analysera den i relation till andra pågående statliga satsningar inom

gymnasial yrkesutbildning. Oavsett omfattning bör utvärderingen vara formativ och löpande bidra med konkreta underlag och förbättringsförslag i utvecklingsarbetet.

5. Avslutning

Som tidigare utredningar och uppföljningar av gymnasial yrkesutbildning har visat är det svårt att få handledare att delta i handledarutbildning. Att synliggöra incitament för en handledarutbildning för handledare och arbetsplatser bedömer därför Skolverket som avgörande för om satsningen ska ge effekt. Det gäller särskilt sådana handledare som tidigare inte deltagit i någon form av handledarutbildning.

Avslutningsvis har tidigare utredningar, exempelvis den Nationella Lärlingskommittén och den kartläggning av handledarutbildning som Skolverket gjort under 2012 föreslagit att göra handledarintroduktion obligatorisk inom den gymnasiala lärlingsutbildningen. I utvärderingen av den här satsningen bör även frågan om en handledarintroduktion eller motsvarande bör göras obligatorisk för handledare som tar emot elever på arbetsplatsförlagt lärande övervägas.